

Irma Jouttenus

Elämää tapulien varjossa

Elämää tapulien varjossa

© Irma Jouttenus

Ulkoasu: R. Penttinen
Kustantaja: Mediapinta, 2010

ISBN 978-952-235-228-6

*Jos Juurakon saarelle veneellä kulkee
ja sen rantakiville astuu.
Jos muistoille silmänsä sulkee
pian ripsien välit jo kastuu.
Jos istut ja maltat vähän
elo ihmisten avautuu eteen.
Talot hirsiset nousevat tähän
varjot tapulien lankeevat veteen.
Jos ilma on kirkas ja tuulee
näet ihmisten alkavan elää.
Pian herkkä korvasi kuulee
kuinka lasten laulut jo helää.
Tapuleilta kantautuu lautojen läiske
väki hinaajain huutoihin herää.
Sahan raameilta kaikuu tukkien mäiske
purjat näin muistojen läikästä kerää.
Suuret laivat mi valtameriä kyntää
ankkurit laskevat synnyttäen haaveet
Lastuumiehiksi väkeä laivoille ryntää
niin kuin nousisi haudoista aaveet.
Vaikka lapset helmoissa itkeä jolisee
työnäännetkin välistä niihin hukkuu.
Silti riemunremut kohta rannoilla solisee
öisin he rauhaisaa untansa nukkuu.*

KEMI

Möllärinranta

Peurasaari

Laitakari

Juurakko

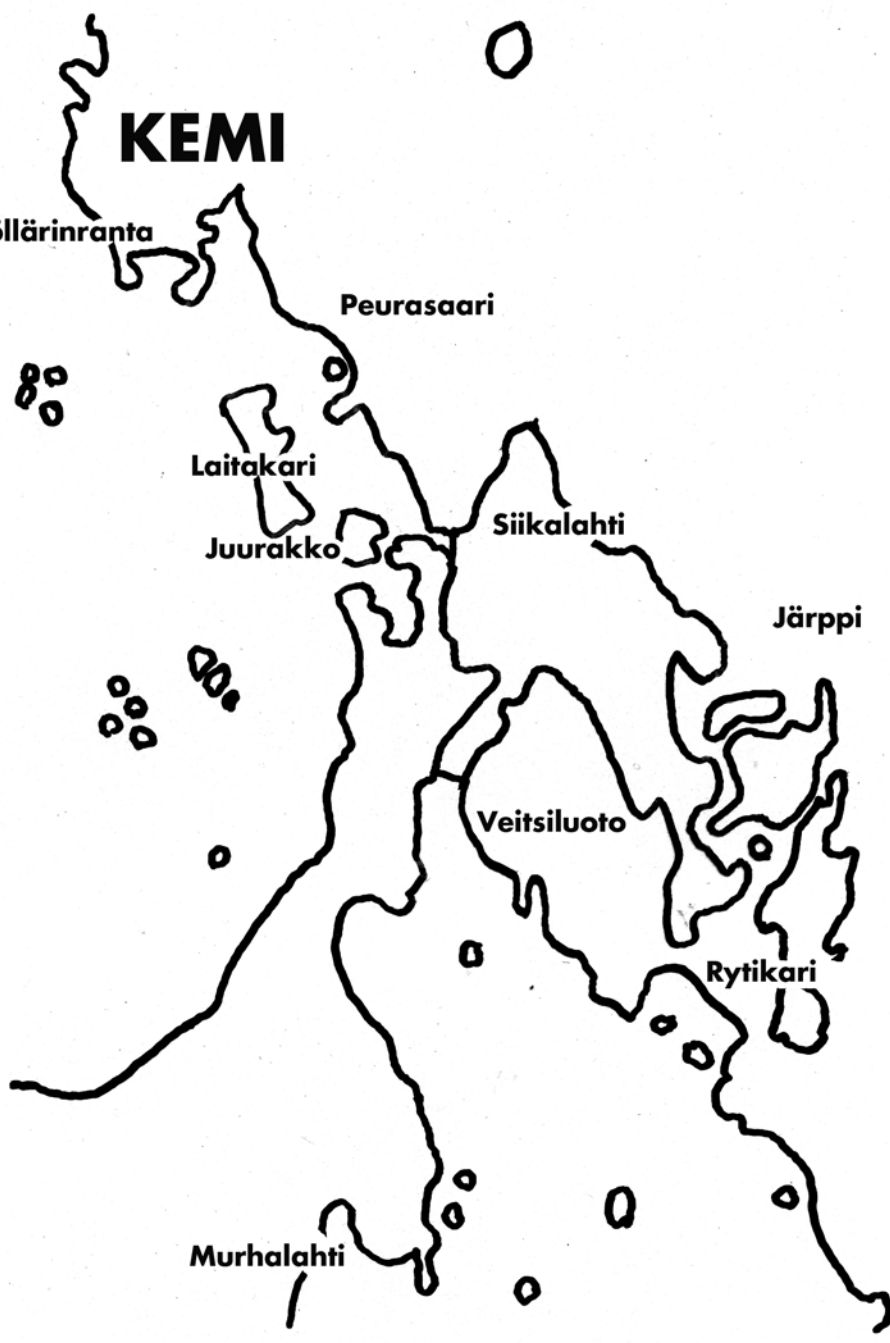
Siikalahti

Järppi

Veitsiluoto

Rytikari

Murhalampi

LUKIJALLE

Vielä tänä päivänäkin on olemassa pieni Juurakko niminen saari Kemin Kaupungin edustalla jonkin matkan päässä itse kaupungista.

Saarella on myöskin asuttu. Uskoisin tuolta metsittyneeltä maannousemalta löytyvän yhä vielä Graniittimöhkäleitä siellä olleitten silloisten suurten hirsirakennusten raunioituneina perustuksina.

Asuin itse siellä lapsuuteni ensimmäisen vuosikymmenen, keräten tuolloin kuultujen tarinoitten elävöittämiä muistoja aivojeni sopukoihin, tarinoitten, jotka tallentuivat jo silloin lapsenomaisen mielikuvituksen siivittämänä, joissa sekoittuivat todet ja sadut sekaisin. Olen koettanut tavoittaa kunnioitettavaa myötäelämisen sääliä silloisissa olosuhteissa eläneitä ihmisiä kohtaan, jotka elivät luonnonvoimien ja köyhyyden puristuksessa, osoittaen kuitenkin suurta urhoollisuutta.

Tässä heitä auttoi mitä ilmeisemmin taito löytää iloa ja näennäistä onnellisuuden tuntua pienen- pienistä asioista ja tapahtumista, joita he joutuivat ammentamaan kuin tyhjästä eristetyssä asumisessaan. Heillä, jos kellään oli kunniansa, moraalinsa ja unelmansa.

Täten ei kenenkään lukijan tarvitse tuntea joutuneensa kirjassa esiintyvien henkilöiden esikuviksi, ei, vaikka jonkun nimi saattaisi olla suku- taikka etunimeltään sama kuin jollakin lukijalla, koska päätin ottaa käyttöön sattuman varaisesti Suomalaisia nimiä.

Vaikka jotkin asiat vaikuttavat ikään kuin tositapahtumilta, tämä kirja on mielikuvituksen tuotetta. Kirjan tapahtumat on vain sijoitettu tuon saaren olosuhteisiin. En ole edes poikennut kyseiselle saarelle muuttoni jälkeen, tyytyen vain

katselemaan Raaselin sillalta autoni ikkunasta tuota vihreäksi kasvanutta saarta. Siinä syntyikin seuraavalla sivulla oleva runonpätkä alkajaisiksi, sekin kuviteltuna saarella käyntinä. Siitä ei voi olla huomaamatta kuinka olen rakastanut tuota saarta jopa kiitollisin mielin sen antamista rikkaista niin elämän makuisista muistoista joita en antaisi pois.

Irma Jouttenus

1 luku

Oli siinä tärvelty hienot rantamaisemat. Mitäpä siitä muutaakaan saattoi päätellä katseltuaan ihmisen aikaansaannoksia. Eikä siitä Suurosen Samppa kertaakaan venettään vesille lykkäilyt, etteikö miehen mielestä olisi vaikuttanut siltä, kuin herrat olisivat olleet kompuksessa Luojan kanssa, silloin kun niitä maisemia oltiin muotoiltu; oli niistä siksi paljon tarkoituksen mukaisia syntyneet.

Oli niihin niemennokkiin ja lahdekkeisiin ja monen kokoisiin saarelmiin ollut oivallista suunnitella sahateollisuutta parempiin paikkoihin, ja suuria hirsipyntinkejä hellahuoneita täyteen vähäisempiin kohteisiin työläisten asunnoiksi. Niin kun nyt sillekin Juurakon saarelle jossa ei ollut maatakaan hädin tuskin kahtakaan hehtaaria, ellei oteta lukuun paria mereen pistävää pientä niemen nysää joita huuhtelevat vaahtopäiset syysmyrskyjen aallot puoleen sääreen. Mutta ovatpa-han kesäsailla asukkaitten jaloittelualueina.

Kattopa siitä rantoja myötäillen mihinkä suuntaan hyvänä, niin joka puolella makaili tukkilautoja junttapooliin taikka kiviarkkuihin vahvoilla rautaketjuilla kytkettyinä, vartoomassa hinattaviksi sahojen raameille sahattaviksi.

Sen verran Samppa oli nähnyt tämän maan värikästä karttaa että tiesi kuvitella herrojen toiveitten toteutuneen viimeistä piirtoa myöten. Kyllähän se Luojalta oli käynyt monien muiitten suurten töittensä ohessa, vetäistä vuolaita vesivirtoja mutkittellevasti halki metsäisten erämaitten joita pitkin tukit uiskentelivat omia aikojaan satojen kilometrien päästä sinne rannikolle, Sampalla oli syynsä sillä tavalla ajatella.

– Oli siinä pyörähtämässä miljoona poikineen herrojen kukkaroon, arvioi Samppa ääneensä.

Samassa hän vetäisi päättään kauluksen suojiin, päyillen ympärilleen pahanpäiväisesti säikähtyneenä, ettei vaan kukaan olisi ollut kuulemassa, sillä Sampasta oli tullut yksinpuhelija soutelemalla paljolti yksikseen.

Onnekseen muita töihin lähtijöitä ei näkynyt vielä. Hänelle tuli tunne niin kun olisi lähtenyt turhan aikaisin liikkeelle, Olikohan se herätyskellokaan ihan oikeassa ajassa. Tyttö tahtoi räpläillä kelloa. Olisiko tuo siirrellyt viisareita. Mistäpä sitä oikeaa aikaa pääsee tarkistamaan ennen kun sahan pilli huutaa ja silloin se on jo myöhästä.

Yöllä oli täytynyt olla yllättävän kova pakkanen. Matala nurmikko näytti olevan valkoisena huurteesta ja rannan tuntuman tähkäpääpensaat nököttivät paksun kuuran ympäröimin varsin, pienten kivien kiiltäessä ohuen jääkuoren saaneina. Selma siitä oli lähtenyt kiireen vilkkaa merkkamaan pyykkivuoroa tultuaan hampaat tärysten ämpäriin tyhjennys- ja huyskäreissultaan. Oli höpissyt Sampan eväsreppua laittaessaan ettei ehon tahon halunnut saaha luuvaloja luihinsa vielä siinä iässä. Nyt olivat loppuneet kesäluttaamiset pyykki-saarella.

Samppa istahti rantakivelle. Tukkisumaa kiskovan hinaajan huuto sai Sampan havahtumaan ajatuksistaan. Mittailtuun silmäillen suman pituutta, osuivat Sampan silmät maanpuolen rantoihin. Siellä hän oli aluksi oppinut tuntemaan rantavesiä hevosta uittaessaan. Etsiessään kulloinkin uittokelpoista vesitilaa joita merenkäynti tuppasi siirtelemään paikasta toiseen muuton paikallaan olevissa tukkilautoissa. Monet kerrat hän oli tullut syöneeksi mesimarjoja pensaitten väleistä ja taitelleeksi kalankuljetusrisuja hakiessaan hyvää onkikiveä johon mahtuisi istumaankin.

Jäätynyt kivi ajoi Sampan nopiaan ylös kylmän puistatella mielen hartioita. Tavallisestihan se aloitti talven tulon totutteleamalla vähin erin. Jäätämällä aluksi rannat koristeelliseen jääriitteeseen josta pääsi vielä hyvin soutamalla vesille. Saatto pitää sitä peliä viikkokausia, ennen kun jäänvahvuus heittäytyi soutamattomaksi. Mutta nyttempä se oli tempun

teheny, Vetässy saaren ympärillä olevat rannat kauttaaltaan kerman väriseen kiinteältä vaikuttavaan jäähän lähes kymmenisen metrin päähän sulan veen reunaan.

Samppa asteli tutkimaan jäätä. Sen verran oli pakkasta että sormenpäitä oli ruvennut kylmä kipristelemään. Työrukkaset oli kaivettava repusta ja pantava käsiinsä. Olisi siinä saanut olla jo villavantuutkin kinttaissa.

Lokit istuivat Möljän reunamalla niin kun helminauhaa siltä kohtaa nähtynä, jalkansa alleen vetäistyinä ja nokat työnnettyinä siiven olan alle suojaan. Silmät muljahtelivat sillon tallon auki, niin kuin olisivat seuranneet puoli salaa kiinnostuneina mitenkähän siinä äijän käypi. Kyllä ne rääkkyjät sen erottavat koska mies kalalle lähtee.

– Eikös teän pitäs olla jo matkalla etelää kohti, huomautteli Samppa hieman ilkikuriseen sävyyn. – Ettei sormivarvas vetäse jäähän jonakin yönä. Ei olis sitte vastaanottoseremonioita kevään tultua. Alakakaapas kalappia siitä siiville tuohon suuntaan, viittasi Samppa kinttaallaan etelän horisonttiin.

Ei tainnut miehen hyväksi tarkotettu neuvo tehota. Vähän tiivistivät rivejään kylyki kylykeen. Jonkun silmä muljahti umpeen. Liekkö niillä korviakaan niin kun muilla luontokappaleilla näyttäs olevan. Vaan kyllä se kalanloiskaus johonkin kuulokoppaan niillä mennee. Taisivat tuntea Sampan ties monenko kesän ajoilta. Tietää hänestä...

Mies koetti takoo saappaan kantapäällä jäätä rikki, mutta siitä yrityksestä ei toivoo herunut. Heitellessään toinen toistaan suurempia kivenkupuroita jäälle, niin vasta pään kokonen särmikäs kivi molskahti jään läpi. Siitähän ei kannattanut ryhtyä airopelillä lähtemään, ei ainakaan soutamalla. Mihinkäs siinä airo ottas vastusta, jään päältä. Eikä hullukaan rupiaisi airoonsa jäähän pirstomaan.

Samppa oli tarkka mies itse rakentamansa veneen suhteen, Säilyttelikin soutupeliänsä parin veneen alla rullaavan pöllin päällä, kummoista tapaa monikaan ei viitsinyt käyttää. Eikä siihen tarkoitukseen sopinut mennä yhtiön pöllejä ottamaan.

Ne piti haeskella Ajoksesta pystyyn kuivaneista puista.

Samppa särki terävällä kivensärmällä käsivarren mittaisen aukon jään reunaan arvelen siitä eteenpäin jään jo saattavan rikkoutua veneen kokan alla jos veneen työntäisi rytinällä vesille. Eihän tuoreen jään luulisi vahingoittavan vahvaa kokkapuuta jonka pohjankin hän oli vahvistanut pellin suikaleella. Ainahan sitä oli prukattu puhua teräsjästä joka syntyi silloin kun pakkaset paukkuisivat tosi kovina jossakin selkämerellä.

Niinpä Samppa nakkasi eväsreppunsa veneen keulaan ja työnsi. Säämiskäpuoleltaan kiiltäviksi kuluneet työrukkasten kämmenet lipesivät pakkasen huurulla liukastamassa veneen keulassa saappaan pohjan luiskahtaessa rantakivetyksellä samanaikaisesti.

Vene pääsi karkaamaan Sampan käsistä. Kokkapuu ei osunutkaan jäähän rikottuun kohtaan, vaan liukui vierestä ehjälle jäälle, lähtien kolisten liukumaan jään päällä, pysähtyen rytisten vasta sulan veen reunaan.

Sampan päästelemät noitumiset hukkuivat säikähtäneitten lokkien mielettömän terävään kirkumiseen niitten säännätessä lentoon sinne tänne.

Muitakin töihin lähtijöitä oli ilmestynyt rannalle. Sen luontoista katseltavaa se heille oli, etteivät he rohjenneet riemumielistä naamaa näyttää ellei Samppa itse sitä aloitaisi. Ihmettelivätpähän vain, että Samppako se siellä hästis-teli aamu-unisia lokkeja. Sen verran he tunsivat hänet huumorimieheksi. Päättään puisteleva Samppa myönteli ettei hankään moista ollut ennen nähnyt. – Pitäiskö tästä lähtee pieruvuoren taakse sänkyyn takasin, olisko tuo semmonen merkki? Mukavastihan tästä aamu alakaa... Päivästä ei vielä niin tiijjä. Evväätkin ovat tuolla, huitaisi Samppa rukkasel-laan veneelleen. – Aina se muistaa meikämiestä vastustaa, surkutteli Samppa.

Eipä siinä muut ukot arvanneetkaan naureskella jos yritteläs mies tunsu itsensä kovaonniseksi. Vaivihkaa he hakeutuivat ympärillä oleville kiville istumaan, joita olikin venevalka-

man tienovilla niin kuin tilauksesta. Pian heistä yks ja toinen pompahteli pystyyn housun persuuksien kostuttua jäätyneellä kivellä. Sampan veneellä ei ollut mitään hätää keinutellessaan yhä kevyesti muuton tyvenellä veen pinnalla. Ainoastaan veneen synnyttämät laineet levisivät hiljalleen molemmin puolin venettä.

Miehet alkoivat olla huolissaan tukkitiestä. Jospa jäät vain vahvistuisivat siitä. Ettei vain tukkitie jäisi kesäteloilleen tulevan talven ajaksi? Ja sehän vasta vaikeuksia tietäisi. Niin äkillisiä talven tuloja ei tiedetty olleen puoleen vuosisataan jonka Juurakon pytingit olivat pystyssä olleet asukkaineen. Olisi siitä kuultu. Sen sijaan välähti muistojen kätköistä vanhojen ihmisten hurjia kertomuksia vieläkin kamalammista säitten muutoksista nälkävuosien ajoilta. Heidän mielestään tukkitie olisi viisasta mennä vetämään paikoilleen ennen kuin se pahemmin jäätyisi aloilleen. He silmäilivät toisiaan kunnes joka mies nyökytteli myöntävästi.

Koulukin alkaisi seuraavana päivänä, ja kuinkas se uusi opettaja pääsisi itteensä näyttämään kun akat ja pennut vartoovat sitä kun kuuta nousemaan. Tuskinpa siitä toimenpiteestä tarvitsisi edes ootella isännöitsijän määräystä. Aina se oli työaikana tehty ja sen miehen tiedettiin olevan Kotkassa tutustumassa sikäläiseen sahateollisuuteen jonkun tuumiessa ukkelin vain ajeluttavan itteensä lähes tuliterässä autossa jota säilyteltiin pääkallon paikalla Kari-haarassa. Mitenkäs sitä täällä saassa, hitto soikoon...

Niin oli päätetty. Mutta ensin oli haettava työkaluja. Tuuraa ja keksiä jään rikkomiseen jos aiottiin Laitakarin rannalle päästä, ja ottaa Sampan vene matkalla talteen.

Laitakarin rannalla tuotiin esille joittenkin toimesta, saattaisko sittenkin olla viisasta ottaa yhteyttä sentään työnjohtajaan. Jospa he menisivät yhdessä asiaa esittämään kun työnjohtaja sattui olemaan niin paljon uusi tehtävässään ettei miehellä ollut paljolti kokemusta näissä hommissa.

Samppa kumminkin hoksasi ettei siitä vain tulisi heille sa-

piskaa jos joka äjjä lähtisi saapastelemaan asialle. Saattas olla ettei siitä pään silitystä seuraisi.

– Kyllä ne kurkkuharjaa osaavat antaa...

Puhuessaan oli Sampa seurailut syrjäsilmillään miten Ketolan nuorimmainen veli pompotteli juoksuaskelia paikallaan kuin kumiukko.

– Riittäsköhän tuonne yhen miehen valtuuskunta... Eiköhän tämä meän Isohollo näyttäs olevan sopivan innokas asialle, arveli Sampa ehdotukselleen.

Kivenmuruset sinkoilivat kengänpohjien alta pojan pinkeistä matkaan ohjeet saatuaan.

Oli se Maaialmalta sillekin syrjäkulmalle kantautunut tieto sen nimisestä Suomalaisesta joka paikasta voittoja keräilevästä juoksijasta. Nimikin oli muistiin jäävän moteva. Etunimenäkin Volmari jota ei ikuna ennen oltu kuultu. Mitäpä sitä tavanomaista jukuripään nimeä antamaan, otaksuttiin. Syntymästään asti sitä varmaan oltiin suunniteltu nimeensä myöten. Pikkuholloja alkoikin olemaan joka kylässä kohtapuoliin. Tämäkin Juurakon poika juoksenteli rakennusten ympäri pikkupoikia talojen kulmilla huutelemassa: Isohollo tullee! Liimautuen nurkan taakse liiterin seinustaa vasten selkäpuoliltaan pois tieltä.

Urheilumielessähän Ketolan poika sitä harrasti. Juurakossa vaan joutu tekemään äkkikäännöksiä rakennusten nurkilla ettei jorpakkoon juossu, joten he soutivat ison veljensä kanssa Ajokseen jossa oli pitkää suoraa tietä juostavaksi pitkin ratanvartta, oikein ajanottokello mukanaan.

Takaisin tultuaan selosti hengästynyt poika tukkitietä ruvetun laittamaan kuntoon jo toisessa päässä Laitakaran rannalta päin kohti Kalkkinokan rantaa. Keluvenemiehet hoitelevat henkilöliikennettä Mantereelle. Juurakon vuoro tulisi ruokatunnin jälestä.

– Tiijjättekös te pojat kuka tämän homman oli pistäny sieltä käsin työn alle? Puhelimen pakana... Telehvooni, selitti poika tohkeissaan.

Niinpä tietenkin. Olivatpa he tyhmiä, myöntelivät miehet. Puhelimenjohtohan kulki heidän päittänsä yläpuolella Laitakarista Juurakon Möljän nurkalle ja siitä Juurakon talonmiespariskunnan Korpeloitten seinästä sisälle.

Työnjohtaja oli käsenyt miesten kangeta tukkitienvätkät vesille valmiiksi Korpelan Iivarin tullessa nykäisemään moottori prutkullaan puomit paikoilleen kunhan se sieltä pääsee liikkeelle. Oli samalla arvellut puomitien ehkä tulevan iltaan mennessä kävelykuntoon.

Vähänkin jokapäiväisestä elämänmenosta poikkeava tapahtuma oli Juurakkolaisille tervetullutta viihdykettä. Pikkupojat olivatkin Möljällä hurraamassa ensimmäiselle tukkitienvätkälle joka hinattiin Möljän kupeelle, ja siltä taholta tulikin neuvvo poikineen miesten asetellessa tukkipuomien vätkkiä paikoilleen. Poikien sormet syyhyivät katsellessaan miesten oikoilla niitä vääntyneitä nauvoja jotka olivat vetäisseet mutkille ja löystyneet miesten nitkuttaessa kankien kanssa paksuja puomeja pois kivien päältä jossa ne olivat olleet kōnkōsellään kesän ajan, etteivät vettyisi, jolloin ne lakkaisivat kantamasta kulkijoittensa alla.

Miehet katsoivat kuitenkin oikoneensa nauvoja elämänsä aikana kukin enemmän kuin pikkupojat yhteensä, naulatesaan niitä ehjille kohtiin takaisin lautoihin jotka tulivat kolminkertaisten vieretysten kytkettyjen tukkipuomien päälle tienpohjina asteltaviksi.

Kolminkertaisten yhteen kytkettyjen mammuttitukkien reunoihin veistettyihin kolouksiin kiinnitettyjä turvakaiteita kokeiltaessa, niitten todettiin ritkahtelevan joka suuntaan, joten miehet joutuivat niitakin kiristelemaan lankku lankulta poikien selostaessa niitten ennenkin ritkahellun, siitä piti vaan juosta lujaa ohitte niiltä kohden.

– Olokaas poijjaat hilijaa nyt, ettei tulla raiveliin kiinni, varoitteli muuan hikihatussa työtään tekevistä miehistä. – Tästä kuljetaan pikkulapsia sylissä taikka ruokakasseja molemmissa käsissä, joilla taijjetaan teijjänkin mahoja täytellä...

Keskenään miehet juttelivatkin miten jokainen puomitiellä liikkuvainen käsitti ettei jääkylmään veteen auttanut päästä suistumaan. Kaikki eivät saattaisi onnistua pääsemään takaisin tukkitielle ennen kuin kylmyys kangistaisi kuoleman omaksi ellei ketään auttajaa osuisi paikalle. Mutta alle kymmenvuotiaat pojanviikarit olivatkin toista maata: taisivat kasvaa hyvällä onnella terveiksi aikuisiksi...

Ainakin vähäksi aikaa pojat hiljenivät kunnes uusi kiinnostuksen kohde sai pojat juoksentelemaan vinkkelin muotoisen möljän maanpuoleiseen päähän Veitsiluoto ykkösen huutaessa Raaselinsiltaa avattavaksi. Laiva veti perässään pitkää tukkilauttaa joka tuli kaupungin suunnalta Maanpuolen ja Laitakaran välistä väylää myöten. Väylä oli ahkerassa käytössä puutavaran kuljetuksissa Veitsiluotoon. Reitti oikaisi huomattavasti kuljetuksissa kuin jos ne olisi jouduttu kiertämään Laitakaran kautta ympäri. Niinä viikkoina olikin kova kiire hankkia talvivarastoja Veitsiluodon sahalle ja massatehtaalle, jopa kevääksi. Puomitiellekin jätettiin tukkilautan levyinen väylänväli näitten uittamista varten, jolloin sen välin kuljetti keluvene jalkamiehiä väylän yli mennessä tullen, kunnes jäät alkoivat olla liian vahvoja laivojen kulkea.

Äkkiä pojat alkoivat hihkua innosta pienhinaajan ilmestyttyä juuri Raaselin sillan alta josta se mahtu tulemaan ilman sillan aukaisemista putputtaakseen Veitsiluoto ykkösen maanpuoleiselta sivulta ohitse kaupungin suuntaan. Senkin pojat tuntuivat tietävän, että pikkuhinaaja meni hakemaan Kemijokisuulta uutta nippulauttaa hinataksensa sen Veitsiluodon massatehtaalle.

Joku miehistä sanoikin nähneensä sen yöllä menevän nipputarakan kanssa kohti Raaselin siltaa hänen poiketessaan pihalla rakkoaan keventämässä, jolloin miehet rupesivat arvioimaan kuinkahan monta nipputarakkalauttaa se päivässä kiskoo...

– Niin, ja vielä yöt perrään, huomautti äskenen mies.

Alettiin pilpaa laskeskelemaan kuinkahan paljon se ukkeli

tienaa siinä hommassa. Vasarat paukkuivat kiukkuisesti toisten ihmetellessä miten yhtiön kannattaa pitää yksityisiäkin hinaajia palkoillaan tämmösen puutavaramenekin aikoihin.

– Olispa vaan varaa ostaa tuommonen pikkuhinaaja... ei tarttis pennipalakoilla pyöriskellä, huokailivat miehet.

– Se taisi saaha arpavoitolla rahat tuon pikkuhinaajan hankkimiseen, arveli heistä yksi mies.

– Niin... Vaikko pirtukaupoilla, kyseli toinen.

– Oli se ainakin rutiköyhä mies sitä ennen. Asusteli sakin kanssa vuokralla semmosessaki mörskässä, ja nyt se on jo talopösö, tiesi kolmas mies. – Yläkertansa on jo pistäny hyyryläiselle... Tiesi kolmas.

– Luulekkos joka äijän pääsevän silti niitten nippuja kiskomaan vaikka sulla tuommonen vehje oliski. Perseen nuolemista siihen tarvitaan, älähti Ypyä-niminen mies.

– Äläpä lyö vasaralla sormees, piruili Samppa. – Se on sitte tilipäiväki huomenna. Katto että pystyt pännäämään puustaimes oikialle riville.

– Samapa tuo minkä siinä neljä kirjainta sohasee. Tietää häntä vaikka jäis vielä velekaa yhtiöön käsin...

Muutamia juurakkolais-äitejä oli kokoontunut seuraavana päivänä joittenkin kouluikäisten ja sitä pienempien lastensa kanssa katselemaan miten uutta naisopettajaa saateltiin tukkietä myöten ensimmäistä kertaa töihinsä Juurakossa olevalle kansakoululle.

Tuuli oli alkanut paiskia päivänajaksi vaahtopäisiä aaltojaan tukkietien ylitse. Kyllähän sen arvattiin taas asettuvan yön ajaksi pakastuakseen, koska tuuli kävi pohjoisen puolelta.

Opettajan kiljuessa puolivälissä Laitakaria, tirsкуvat pöjankoloperit hätisteltiin etäämmälle, mutta nämä näkyivät jääneen talojen nurkille kurkkimaan, varmistuakseen näkemään miten pahasti opettaja kompastelisi päästyään puomisillalta kovalle maalle. Isommat koulutyöt seisoskelivat käsikynkään taaempana.

Eräs tuttikansaankuuluva leuhkaisi opettajalle ettei hänkään pelkää yhtään lankkutiltaa kulkiettaan.

– Siinä mulla paraskin sankari, tunnusti tuttipojan äiti. – Rääkyy sinisenä naamaltaan tukkitietä ylittäessään vaikka olisi isänsä sylissä.

Pikkumies pakeni äitinsä helmojen suojiin jolloin opettajakin yhtyi toisten naureskeluun.

Hän meni ja pysähtyi erään pikkutytön eteen joka seisoi äitiänsä vasten.

– Tämä on meän kenokaula – Kerttuli, esitteli äiti tyttärtään muitten äitien ihmetellessä paheksuvin ilmein. Näkihän tuon ilman sanomattakin. Jotkin maasydämissä kasvaneet ihmiset eivät vain kykene asettelemaan sanojansa tavatessaan sivistyneitä ihmisiä.

– Ompa sinulla kaunis tukka, ihasteli opettaja sormeillen tytön pehkomaisen paksua otsatukkaa. – Tosi. vahva... ja muutenkin olet söpönen, nipisteli opettaja Kerttulia leuan nipukasta, siirtyen sitten Senjan eteen.

Tämäpä rupesi laulaa liruttamaan.

– Minä olen Kemin Juurakosta, pikkuinen ja...

Selma oli laittanut kätensä tyttärensä suun eteen, sanoen:

– Ei nyt olla vielä laulukokeissa...

– Tulekkos sinäkin jo kouluun, niin päästään katsomaan vaikka laulunumerosi nousisi kymppiin tuolla rohkeudella ja hyvällä laulunäänellä, rupatteli opettaja kannustavasti.

– En minä vielä pääse. Minä oon niin pahhaan aikaan syntynyt, vastasi Senja ikävissään.

– No seuraavana vuonna sitten, lohdutteli opettaja.

Siitä pitäen lähti opettaja hoippuvin askelin kohti koulurappusia. Hänen nähtiin kouraisevan kämmenellään sydänalastaan takertuen äkisti molemmin käsin rappukaiteeseen ja puklaavan kaiteen yli maahan.

Kalpeaksi valahtanut opettaja oli nolostuneen näköinen levitellessään käsiään olkapäitään nostellen. Hänen ryhtyessä kaivamaan käsiveskastaan nenäliinaa kiiruhtivat jotkut naiset